

УДК 504:338

А. О. Пелехатий

кандидат економічних наук,

науковий співробітник

ДУ "Інститут регіональних досліджень

імені М. І. Долишнього НАН України", м. Львів

Д. В. Долбнєва

кандидат економічних наук,

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статті визначені основні завдання управління грошовими потоками суб'єктів господарювання та основні етапи управління ними. Прописана система принципів планування грошовими потоками для підвищення точності прогнозів. Визначені напрямки удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання.

Ключові слова: управління грошовими потоками, суб'єкти господарювання, фінансова діяльність, планування.

Pelekhaty A., Dolbnieva D. DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF MANAGEMENT OF CASH FLOWS OF SUBJECTS OF MANAGEMENT

The article defines the main tasks of management of cash flows of economic entities and the main stages of management of them. The system of principles of cash flow planning is developed to improve the accuracy of forecasts. The directions of improvement of management of cash flows of subjects of management are determined.

Key words: cash flow management, economic entities, financial activity, planning.

Основною метою суб'єктів господарювання є підвищення своєї прибутковості за рахунок раціонального управління грошовими потоками та зниження собівартості продукції із збереженням її якості. Система управління грошовими потоками на підприємстві є дуже складною, а її покращення є одним із першочергових завдань для усіх суб'єктів господарювання, так як розвиток підприємства залежить від вартості його активів та фінансової стабільності, яка в основному формується за рахунок правильного управління грошовими потоками.

Значна кількість як зарубіжних, так і вітчизняних науковців приділяла значну увагу фінансам підприємств та питанням аналізу руху грошових коштів, оскільки це єдина можливість отримати точну інформацію про фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання, відтак даними питаннями займалися такі економісти, як І. Бланк, В. Бочарова, Є. Брігхем, Дж. К. Ван Хорн, М. Горохова, Дж. Кейнс, А. Кінг, Г. Ковальчук, Б. Колас, Ч. Лі, Л. Лігоненко, К. Маркс, Л. Павлова, А. Поддєрьогін, Д. Рікардо, Т. Рубінштейн, А. Сміт, Є. Сорокіна, О. Орлова, М. Туган-Барановський, І. Тивончук, М. Тутарінова, Дж. Фіннерті, Н. Хахонова, А. Шеремета та ін. Однак, варто зазначити, що питання побудови управлінського-організаційного механізму управління грошовими потоками суб'єктів господарювання ще не знайшли належного обґрунтування як у зарубіжній так і вітчизняній літературі.

Метою статті є теоретичне обґрунтування основних напрямів удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання.

Управління грошовими потоками суб'єктів господарювання – це складний неперервний циклічний процес, який є ключовою частиною у загальній системі управління його фінансовою діяльністю. Грамотне управління дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і виконувати головну мету діяльності суб'єктів господарювання, а саме максимізувати прибутки підприємства та зберегти фінансову рівновагу, а також формування необхідної звітності, що забезпечить проведення всебічного аналізу грошових потоків.

Аналіз руху грошових коштів необхідний для бачення основних джерел з яких вони надходять та розуміння основних напрямків їх використання, що в подальшому в разі необхідності дозволяє скоригувати дохідну чи видаткову частину для мінімізації надлишкових видатків чи можливостей недоотримання виручки або скорегування термінів проплат.

Основними завданнями управління грошовими потоками підприємств є:

- формування достатнього обсягу фінансових ресурсів підприємства відповідно до потреб його поточних потреб та потреб майбутньої господарської діяльності;
- розподіл коштів підприємства за напрямками господарської діяльності;
- забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємства в процесі його розвитку;
- підтримка прийняттого рівня платоспроможності;

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

– максимізація чистого грошового потоку, що забезпечує задані темпи економічного розвитку підприємства на умовах самофінансування;

– забезпечення мінімізації витрат грошових коштів у процесі господарської діяльності та під час форс-мажорних ситуацій пов'язаних із погодними чи іншими умовами.

До основних етапів управління грошовими потоками відносять [1]:

– визначення мети, завдань, об'єктів управління грошовими потоками;

– складання прогнозу грошових потоків підприємства;

– виділення чинників, які впливають на формування грошових потоків підприємства;

– планування та прогнозування грошових потоків і складання відповідних фінансових документів;

– створення на підприємстві ефективної інформаційної системи управління грошовими потоками;

– організація і ведення фінансового і управлінського обліку грошових потоків підприємства та забезпечення необхідних форм звітності;

– проведення аналізу бюджету грошових потоків;

– оптимізація грошових потоків підприємства; – забезпечення ефективного контролю за грошовими потоками підприємства;

– корегування планових величин відповідно до зміни умов реалізації бюджету грошових потоків.

Загалом управління грошовими потоками підприємств є складною системою, зачасту зміни у якій відбуваються через природні явища і планування яких повинно закладатися керівниками суб'єктів господарювання.

Для підвищення точності прогнозів використовують систему принципів планування грошових потоків, а саме:

1. Принцип обґрунтованості мінімально необхідного обсягу грошових коштів, який повинен бути в підприємства для забезпечення його платоспроможності.

Його сутність полягає у визначенні мінімальної суми грошових коштів, необхідної для продовження операційної діяльності підприємства і своєчасного вибору методів фінансування. Без надійної методики оцінювання фінансової потреби підприємству може загрозувати банкрутство, якщо воно не в змозі оплатити свої договірні зобов'язання.

2. Принцип пропорційності розподілу грошових коштів між складовими виробничого процесу.

Його суть – визначення оптимального розміру грошових коштів для обслуговування основного та оборотного капіталу, тому що необхідно знати не тільки величину очікуваних надходжень коштів, а й розподіл їх у процесі господарської діяльності підприємства. Від цього залежать платоспроможність підприємства та його репутація.

3. Принцип гнучкості планування грошових коштів.

Цей принцип виступає певним аналітичним орієнтиром, який повинен задавати необхідну суму

грошових надходжень для збалансування їх із плановими витратами, що має оперативно коригуватися в разі утворення резерву чи дефіциту коштів.

4. Принцип оцінювання ефективності використання грошових коштів.

Сутність цього принципу полягає в тому, що: в умовах забезпечення достатнього рівня платоспроможності, з одного боку, та необхідного рівня прибутковості, з іншого, аналіз грошових потоків у процесі їх планування стає необхідним явищем, що дає змогу дати загальну оцінку механізму планування грошових потоків підприємства.

5. Принцип адекватності часових інтервалів та способів планування. Необхідно відзначити, що вибір методу обґрунтування плану грошових потоків підприємства повинен здійснюватися з урахуванням, перш за все, часового виміру, що сприяє адекватності способів та строковості плану і, таким чином, підвищує точність прогнозних розрахунків.

Згідно з вищезазначеними принципами можна виділити такі види планування грошових потоків:

- довгострокове планування (1 - 5 років);
- середньострокове планування (до 1 року);
- короткострокове планування (місяць, квартал).

Кожний із видів планування грошових потоків підприємства виступає складовим елементом комплексного плану розвитку підприємства і має специфічні особливості організації планового процесу [2].

З розглянутих аспектів управління грошовими потоками можна зробити висновок, що управління як важлива складова планування – це дуже складна і трудомістка робота кожного керівника підприємства, бо йому щодня необхідно приймати безліч управлінських рішень щодо розподілу і використання грошових коштів, а також ефективно направляти грошові потоки.

Ураховуючи вищезазначене, з метою підвищення ефективності управління грошовими потоками вітчизняних підприємств необхідно [3]:

- залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;

- досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;

- визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;

- удосконалити методику аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств;

- ураховувати фактори руху коштів вітчизняних господарчих суб'єктів в умовах невизначеності та ризику.

Відтак, застосовуючи різні види планування на підприємствах в єдиний процес, можна досягти узгодженості руху грошових коштів із тактичними і стратегічними завданнями підприємства в часі і

просторі та удосконалити напрямки управління грошовими потоками, що дозволить досягнути фінансової стійкості та платоспроможності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Гудзь Ю. Аналіз грошових потоків підприємства при формуванні стратегії зростання економічного потенціалу / Ю. Гудзь // Економічний аналіз. - 2013 р.. Випуск 12. Частина 3, с. 100-104
2. Барабаш Н. С. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства / Н. С. Барабаш, М. О. Никонович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. - №2. – Т. 2. – с. 164-167
3. Литвин І. С., Іващенко А. І. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками / І. С. Литвин, А. І. Іващенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. - №2/2017. – с. 51-56

References

1. Hudz' Yu. (2013). Analiz hroshovykh potokiv pidpryyemstva pry formuvanni stratehiyi zrostannya ekonomichnoho potentsialu [Analysis of cash flows of the enterprise when forming the strategy of growth of economic potential]. *Ekonomichnyy analiz - Economic analysis*. Vol. 12 (3), pp. 100-104
2. Barabash N. S., Nykonovych M. O. (2010). Analiz hroshovykh potokiv u systemi finansovoho menedzhmentu pidpryyemstva [Analysis of cash flows in the system of financial management of the enterprise]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu [Bulletin of the Khmelnytsky National University]*. Vol. 2(2), pp. 164-167
3. Lytvyn I. S., Ivashchenko A. I. (2017). Shlyakhy udoskonalennya systemy upravlinnya hroshovymy potokamy [Ways of Improvement of the Cash Flow Management System]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*. Vol. 2/2017, pp. 51-56